

WASS ALBERT: ÁLOM ÉS VALÓSÁG

Fát döntöttünk a domboldalban. Tűznek való fát, bükköt. Földről két unokám kezelte a hosszú fűrész, én meg alant a baltát, hogy irányt adjak a dőléshez. Odébb, a fából épült nyaralóház előtt három dédunokám sivalkodott. Jó érzéssel lendült kezemben a fadóntó balta, mintha csak otthon lettem volna, régi időben, Erdély hegyei között. Pedig a faház előtt angolul szóltak dédunokáimhoz a fiatal édesanyák s két unokám is, ott a nagy fűrészszel küszködve, angolul váltott szót egymással, csupán velem beszéltek még magyarul. S a domboldal, ahol a fát döntöttük hármásban, az Egyesült Államok földjét díszítette.

De ragyogó kék volt fölött az égbolt itt is s amint mondtam: jó érzéssel lendült markomban a balta. Vadvirágtól volt illatos a szellő s a fűrész szavát meg a balta csattogását derűsen visszhangozta az erdők csöndje. Szép, emberhez illő nap volt.

Aztán egyszerre csak zsibbadni éreztem a bal lábamat s hamarosan rá a másikat is. Különös érzés volt. Mintha apró kis hangyák mászkáltak volna a bőrömon és sarkamtól föl a cipőmíg laskatésztává változott volna minden csontom. Ingadozni kezdtem. Ez a különös zsibbadás átment a vállamba, a karomba, egész testembe. Kicsúszott kezemből a balta nyele és megtántorodtam. Idősebbik unokám fölnezt, elmeredt a szeme s keze elakadt a fűrészszel. Aztán mintha légüres térben lebegtem volna. Éreztem, hogy kifordul alólam a föld s esni kezdek. Nem zuhanva, inkább csak puhán, mint aki pehely közé esik. Egyebet se láttam, csak a ragyogó kék égboltot a fák koronái felett s emlékezetem egyszerre csak kialudt, akárcsak a mécses, amelyikből kifogyott a láng.

Nyirkos, meleg érintésre ébredtem. Kinyitottam a szememet. Újra csak a kék eget láttam magam felett s a fák koronáit. Hátamon feküdtem, illatos fűvön s egy sárga szemű, lógó fülű nagy, barna kutya nyalta az arcomat. Szemében aggodalom volt és hűség. Döbbenve ültem föl s rámeredtem a kutyára. Megismertem naomban. Treff volt, régi jó időkből való vadászskutyám.

Treff! – szakadt föld számból a szó. – Hogy kerülsz ide? Mi történt?

Örvendezve szökött lábra mellettem a kutya, boldog izgalommal csóválta a farkát és elvakkantotta magát. Körülnéztem s a lélegzetem elakadt. Nem az észak-karolinai dombok néztek vissza rám, hanem Erdély régen látott dombjai s a fölém hajló fák nem amerikai fák voltak, hanem erdélyi lucfenyők. Odébb, valamivel lentebb, fehér törzsű nyírek, száz éves kőrisfák, tölgyek, szomorúfűz, virágzó jázminbokrok, lombos vadgesztenyék és újra fenyők.

Szemközt velem, kis domb laposán, a Dédapám ültette park közepén ott állt az ősi udvarház zöld zsaluival, széles verendájával, virágzó bazsarózsáival.

Döbbenve bámultam. Mi ez? Álmodom? Mintha fél évszázad alatt semmi sem történt volna.

A kutya újra elvakkantotta magát mellettem s lefelé nézett, a zúzott mészkővel kövezett, fehérén kanyargó kocsiút irányába. Követtem a szemét s a szívem megdobbant furcsán. Hókás pejlovon valaki jött fölfelé az úton. Fehér ing, fekete lovaglónadrág, szőke haj. Mintha egy régi albumból lépett volna elő. De nem fénykép volt, eleven valóság. Még csak nem is látomás. Fölhallatszott hozzám a ló patkójának szelíd csattogása. Lépésben jött. A kanyart őrző jegenye-tölgynél letért az útról s átrövidített felém a vadvirágos lejtőn. Szuszogott a ló a kapaszkodástól, csillogott a kék szem, mosoly csillant a rózsás, szép arcon. A ló megállt mellettem. Könnyedén ugrott alá a nyeregből a leány s a kantár szarát odanyújtotta a kutyának.

- Vidd fel az istállóba, Treff – csilingelt egy ismerős hang a messzi múltból s a kutya szájába vette a kantárszarát, akárcsak valamikor nagyon régen; a ló lehajtotta fejét a kutyához barátságos horkolással, a két orr egy pillanatra összeért s aztán indultak együtt, ló és kutya, az istállók felé.

- Carla! – szakadt föl belőlem a szó s többet nem tudtam mondani. Nyelvem nehéz volt, akár az ólom.

A szép szőke lány leült mellém a fűbe.

- Hát megjöttél végre - mosolygott rám -, régóta várlak. Minden délután, amikor szép az idő, átjövök Cegéből, jó sok ideje már. De mindig csak a kutyádat találtam itt. Ültünk itt együtt, hármásban s vártunk. Treff elhozta olykor cicát is az istállóból s együtt vártunk itt négyen, míg a nap lement. Emlékszel még Cicára?

- Elvitték az oláhok – szakadt föl belőlem az emlékezés – sohase láttam többé! Derék hátszó volt.

-Visszatért ő is – bólintott szelíden a leány –, mindenki visszatér oda, ahol a legboldogabb volt. Cica, Fecske, Treff, én és most végre te is. Most aztán újra kószálhatjuk az erdőket együtt, mint régen.

Néztem a leányt s hallottam a saját hangomat, ahogy a szavakkal kínlódott.

- Nem értem, Carla. Ezeket a fákat itt mind kivágták negyvenkét évvel ezelőtt s kecskelegelőt csináltak a parkból. Házunkat is lebontották, hogy nyomunk se maradjon. Telepéseket hoztak Moldvából s házakat építettek számukra itt, ezen a helyen, apró kis egyforma házakat. Fényképen láttam. Nem volt itt semmi, csak azok a kis csúnya házak. Mi ez? Álmodunk, Carla?

A lány megrázta fejét és újra rám mosolyodott.

-Nem álmodunk. Ez a valóság. Amit úgy neveznek, hogy Isten Ország. Amikor a papoktól hallottuk ezt a kifejezést, nem tudtuk, mit jelent. A papok se tudták. Az a másik volta az álom, amit életnek nevezünk. Lidércnyomásos álom, ami nem tart soká. Ami itt van, ez a valóság, az örökkévaló valóság.

Megráztam a fejemet.

- Álmodunk, Carla. Megöregedtünk. Te is megöregedtél. Szememmel láttalak öregeken Németországban. Megtört az élet, a szenvedés s most mégis olyannak látlak, mint amikor tizenhét éves voltál s én tizennyolc. Azon a bizonyos régi nyáron, érettségi és külföldi egyetem között. Ma hetvenkilenc vagyok és téged, téged eltemettek a szamosújvári szegények temetőjében évekkal ezelőtt. Czegei kastély nincsen, azt is lebontották mint ezt itt, az én otthonomat.

Szemem a nyári délután fényében fehéren izzó udvarházra esett ott a dombos fák és virágok között és elakadt bennem a szó. Carla megérintette kezemet és érintése meleg volt, nagyon is eleven.

- Nézd meg magad – suttogta halkán -, tizennyolc éves vagy, nem hetvenkilenc. Tizennyolc maradsz mindörökre.

Csak akkor vettem észre, hogy zöld vászon lovaglónadrág volt rajtam, sárga csizma, fehér vászoning. Még a karolás is ott volt a csizmám orrán, amit egy kerítés-ugratásnál hagyott benne a karó. A kezemre néztem. Fialat volt és izmost. Arcomhoz nyúltam. Nem volt rajta ránc.

- Nem értem – hebegtem bután.

A lány halkán elnevette magát. Meleg, szép nevetése volt, akárcsak nagyon régen.

- Én se értettem először – felelte -, de rendre megszokta az ember, hogy ez a valóság és nem a másik. Hogy ez az örökkévaló. A titok lényege ez – folytatta -, hogy semmi egyéb nem fontos, csupán a szeretet és az ebből fakadó boldogság, ami az élet virágzása. Aki elért az úgynevezett „élet” során ehhez a ponthoz, hacsak egy pillanatra is, az utat nyitott magának az örök élet valóságába. Aki nem...

Egy pillanatra elhallgatott. Aztán sóhajtott és folytatta:

- Nekem csak ez az egy nyár jutott belőle, de elég volt ahhoz, hogy visszatérhessek. S eddig csak reméltem, de ma már tudom, hogy ez a régi nyár köt ide téged is. Isten hozott!

Csönd szakadt közénk.

- Mikor visszatértem öt év után az egyetemről – mondtam lassú szóval -, te már férjnél voltál.

Bólintott s mintha könnyesepp csillogott volna szemében.

- Másfél évig nem kaptam hírt rólad. Apám is, anyám is azt kívánta, hogy férjhez

menjek, gazdag emberhez. Megtettem. Jó házasságot kötöttem, ahogy mondják. Mindenem megvolt. Mégis elváltunk később. Te már családos ember voltál akkor.

Hallgatunk. Nem volt mit mondanunk többet.

-S most mi lesz? – kérdeztem egy idő múlva.

Rám nevetett kedves, csilingelő nevetéssel.

- Most? Ez az örökkévaló most! A te otthonod, a czegei kastély, a tó, az erdő. Te és én. A te Cicád, az én Fecském, hűséges kutyád s mindazok, akik idetartoznak, velünk együtt.

Lábra szökött és felém nyújtotta kezét.

- Gyere! Mutassam meg a ciklámeneket, amiket együtt ültettünk a fenyők alatt. Emlékszel? Te tizenkettő voltál akkor, én tizenegy! Még mindig virágzanak! Aztán naplementekor fellovagolunk az erdőbe, őzet nézni. Gyere!

Megmarkoltam a kezét. Szép, meleg érzés töltött el. Mint azt, aki évek hosszú vándorlása után végül is hazaér. Lábra álltam. Kissé erősebben ránthattam meg a kezét, mert könnyű teste nekem dőlt s a szőke fej mellen ütött. Egyszerre csak minden elsötétedett körülöttem. Csak az ütést éreztem a mellemen, mást semmit. Súlyos, kemény ütést. Fájdalmat éreztem a mellkasomban.

- Carla – hallottam fogaim közül kiszaladni a szót.

Valaki elkiáltotta magát közelemben. Angolul kiáltott:

- He is alive! He is alive! Él! Él!

Az idegen szóra megnyílt a szemem. Az ég kékjéből csak egy kicsike sávot láthattam, mert mert egy nagy darab ember térdelt mellettem a földön. Mindkét tenyerével mellkasomra nehezedett.

- One, two, three, four – morogta az ember és teljes erejével nyomott egy nagyot mellkasomon. Kiveresedett arca arasznyira volt az enyémtől. Megismertem. Szomszédunk volt, a nyugalmazott tűzoltóparancsnok.

- What the hell are you doing with me? Mordultam rá hangosan – Mi az ördögöt csinál velem?

Minden bordám sajgott s szívem verését a fülemben hallottam. A szakállas arc elvigyorodott.

- Él! – szólt oda unokáimhoz, akik aggodalmas arccal tömörödtek körülöttünk. – Az elsősegély, mint mindig, bevált!

Aztán rám nézett és elkomolyodott:

- A fadóntésnem vénembernek való, szomszéd – mondta jóindulattal -, van itt elég fiatal, aki elvégzi. Vigyáznia kell magára. Érti? A következő alkalommal nem lesz ilyen szerencsés!

Felültem. Kezek nyúltak felém, aggódó szemek vizsgálták arcomat.

- Nincs semmi baj – vigasztaltam őket, míg lábra állítottak. – Nincs semmi baj, csak hazamentem egy percre.

Mi egyebet mondhattam volna? Így is összenéztek, mint akiknek bolonddal van dolguk.

De attól kezdve valahányszor a tükörbe nézek s vénülő arcomat szemlélem vagy a hegymászás közben olykor elakad kissé a lélegzetem, valami jó, meleg érzés fog el és arra gondolok, hogy Treff, a hűséges Treff már nem várakozik sokáig otthon. S ilyenkor mintha szinte érezném langyos nyelvét az arcomon.

(Megjelent: Magyar Katolikusok Vasárnapja Évkönyv, 1989)